

JAKUB BIERNAT*

CZY SAM WPŁYW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH
POCHODZĄCYCH Z MAJĄTKU OSOBISTEGO
MAŁŻONKA NA RACHUNEK BANKOWY
PROWADZONY DLA OBOJGA MAŁŻONKÓW,
KTÓRYCH ŁĄCZY WSPÓLNOŚĆ MAJĄTKOWA MAŁŻEŃSKA,
POWODUJE POSZERZENIE MAJĄTKU
OBJĘTEGO TĄ WSPÓLNOŚCIĄ?
UWAGI NA TŁE POSTANOWIENIA SĄDU NAJWYŻSZEGO
Z DNIA 20 LUTEGO 2020 R., III CSK 235/19

1. W uzasadnieniu postanowienia z dnia 20 lutego 2020 r., III CSK 235/19¹, na mocy którego odmówiono przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej, Sąd Najwyższy wypowiedział się w szczególności na temat skutków prawnych wpływu środków pieniężnych² objętych majątkiem osobistym jednego z małżonków pozo-

* Autor jest doktorem habilitowanym w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne; profesorem Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Katedra Prawa Cywilnego, Wydział Prawa, Administracji i Stosunków Międzynarodowych; notariuszem w Krakowie; ORCID: 0000-0002-3546-8098.

¹ Legalis nr 2572337.

² Na tle dalszych rozważań przez środki pieniężne należy rozumieć określoną ilość abstrakcyjnie ujętych jednostek pieniężnych (tak np. W. Pyziół (w:) *System prawa prywatnego*, t. 8, *Prawo zobowiązań — część szczegółowa*, pod red. J. Panowicz-Lipskiej, wyd. 2, Warszawa 2011, s. 494), zaś przez wpływ środków pieniężnych na rachunek bankowy — uznanie rachunku bankowego w rezultacie jakiegokolwiek (a zatem czy to gotówkowego, czy to bezgotówkowego) rozliczenia pieniężnego dokonanego w wyniku dyspozycji jakiegokolwiek (a zatem czy to małżonka, w którego majątku osobistym znajdują się środki pieniężne, czy to jego współmałżonka, czy to osoby trzeciej) podmiotu, środkami pieniężnymi, które znajdowały się w majątku osobistym małżonka, lub środkami pieniężnymi, które miały trafić do tego majątku przez spełnienie świadczenia. Poniższe ustalenia nie odnoszą się do rachunków bankowych, które, zwłaszcza na poziomie wpływu środków pieniężnych i zasad dysponowania nimi, są przedmiotem szczegółowych regulacji; dotyczy to głównie rachunków powierniczych i rachunków VAT.

stających w ustroju wspólności majątkowej małżeńskiej³ na rachunek bankowy⁴, którego posiadaczami są oboje małżonkowie. Sformułowano stanowcze, a wręcz zdające się nie podlegać dyskusji⁵, przy czym jednocześnie pozbawione uzasadnienia stanowisko, zgodnie z którym wskazane środki pieniężne, z chwilą uznania rachunku bankowego, stanowią nakład na majątek objęty wspólnością majątkową małżeńską, co oznacza, że ten ostatni ulega poszerzeniu⁶.

Nie powinno budzić zastrzeżeń, że zaprezentowana teza jest warta głębszej refleksji. Przemawiają za tym nie tylko wskazane wyżej kategoryzm jej ujęcia oraz pominięcie przedstawienia racji mających uzasadniać jej przyjęcie, ale i relatywna powszechność zjawiska poddanego ocenie przez Sąd Najwyższy. W tym ostatnim wymiarze nie sposób zasadnie negować stanowiska, że sytuacje, w których dochodzi do uznania rachunku bankowego, którego posiadaczami są oboje małżonkowie, środkami pieniężnymi pochodzącymi z majątku osobistego jednego z nich, występują w praktyce wcale nierzadko⁷.

2. Na tle obowiązujących uregulowań kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (zob. zwłaszcza art. 31–34 k.r.o., także w związku z art. 48 k.r.o.), w razie istnienia łączącego małżonków ustroju wspólności majątkowej, przysługujące małżonkom (małżonkowi) środki pieniężne stanowią bądź to element majątku wspólnego małżonków, bądź to element któregoś z majątków osobistych małżonków⁸. W razie, gdy

³ Poczynione dalej ustalenia dotyczą ustawowej (zob. zwłaszcza art. 31–46 k.r.o.) oraz, w odpowiednim wymiarze, umownej (zob. art. 48 k.r.o.) wspólności majątkowej małżeńskiej.

⁴ Na takich samych zasadach należy oceniać wpływ środków pieniężnych na rachunek prowadzony przez spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową (zob. w szczególności art. 732 k.c., a także ustawę z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 924 ze zm.).

⁵ Z uzasadnienia: „Kwestia jest oczywista — wraz z wpływieniem środków na rachunek bankowy wspólny, dochodzi do nakładu z majątku osobistego na majątek wspólny” i dalej: „odpowiedź twierdząca jest oczywista [...] do nabycia nieruchomości doszło w całości za środki z majątku wspólnego”.

⁶ Z uzasadnienia omawianego postanowienia nie wynika, by wpływowi środków pieniężnych na rachunek bankowy towarzyszyło jakiegokolwiek inne zdarzenie prawne, a w szczególności czynność prawna. Dalsze rozważania prowadzone są przy założeniu, że takie zdarzenie nie miało miejsca.

⁷ Zaprezentowany problem, na poziomie konstrukcyjnym, można oczywiście ujmować szerzej, w szczególności rozważając skutki wpływu środków pieniężnych stanowiących element majątku wspólnego małżonków na rachunek bankowy, którego posiadaczem jest jedynie jeden z małżonków, czy też — w najogólniejszym wymiarze — rozważając skutki wpływu środków pieniężnych stanowiących element majątku jednego podmiotu na rachunek bankowy, którego posiadaczem jest (również) inny podmiot (inne podmioty). Zagadnienia te, będąc przedmiotem zainteresowania nauki prawa i judykatury, także w kontekście stosunków majątkowych małżeńskich (co do wpływu środków pieniężnych stanowiących element majątku wspólnego małżonków na rachunek bankowy, którego posiadaczem jest jedynie jeden z małżonków, zob. np. T. Czech: *Przynależność środków pieniężnych na indywidualnym rachunku bankowym do majątku wspólnego małżonków*, Prawo Bankowe 2008, nr 7–8, s. 37–57 oraz powołane tam bogate literatura i orzecznictwo), pozostają poza tematem zakreślonym dla niniejszego opracowania.

⁸ Na marginesie wypada wskazać, że nie wyklucza to istnienia współuprawnienia co do wskazanych środków pieniężnych, w którym obok małżonka (małżonków) występuje inny podmiot. Będzie to miało miejsce w szczególności w razie, gdy środki pieniężne będą stanowić element majątku objętego wspólnością łączną wspólników spółki, o której mowa w art. 860 § 1 k.c. (zob. art. 863 k.c.), bądź w razie, gdy będą objęte majątkiem spadkowym (zob. art. 1035 k.c.).

stanowią element majątku osobistego małżonka, ich⁹ wejście do majątku wspólnego małżonków¹⁰ wymaga zaistnienia odpowiedniego zdarzenia prawnego¹¹. Zdaniem Sądu Najwyższego takim zdarzeniem jest sam wpływ środków pieniężnych na rachunek bankowy prowadzony dla obojga małżonków.

Ocenę stanowiska Sądu Najwyższego wypada rozpocząć od przywołania poczynionych w nauce prawa ogólnych ustaleń dotyczących konsekwencji wpływu środków pieniężnych na rachunek bankowy. W tym zakresie należy przychylić się do przeważającego w doktrynie i popartego szerokim uzasadnieniem stanowiska, zgodnie z którym niezależnie od tego, w jaki sposób doszło do uznania rachunku bankowego środkami pieniężnymi, jego konsekwencją jest w szczególności uzyskanie środków pieniężnych przez bank oraz związane z tym powstanie wierzytelności¹² o wypłatę środków pieniężnych zdeponowanych na rachunku bankowym oraz, ewentualnie, o przeprowadzanie określonych rozliczeń pieniężnych, przysługującej posiadaczowi (posiadaczom) rachunku bankowego (zob. zwłaszcza art. 725–726 k.c. oraz art. 49–51a pr. bank.¹³)¹⁴. Godzi się także podzielić dominujące zapatrywanie, że w razie wielości posiadaczy rachunku bankowego wierzytelność przysługuje im wspólnie jako wierzycielom solidarnym, przy czym stosunek solidarności charakteryzuje się określoną specyfiką w stosunku do solidarności wierzycieli kształtowanej regulacją ogólną¹⁵. W konsekwencji nie ma podstaw do zasadnego formułowania

⁹ Ewentualnie — składnika majątkowego, który je zastępuje wraz z wejściem do majątku wspólnego.

¹⁰ W ogólnym wymiarze za trafne należy bowiem uznać, dominujące aktualnie w nauce prawa i judykaturze oraz, jak można sądzić, w praktyce obrotu, stanowisko, w myśl którego możliwe jest zaistnienie przesunięć składników majątkowych między majątkiem osobistym małżonka a majątkiem objętym wspólnością majątkową małżeńską nie tylko w drodze zawarcia umowy majątkowej małżeńskiej, ale i w razie zaistnienia szeregu innych zdarzeń prawnych, w tym dokonywania czynności prawnych — por. zamiast wielu M. Nazar (w.): *System prawa prywatnego*, t. 11, *Prawo rodzinne i opiekuńcze*, pod red. T. Smoczyńskiego, wyd. 2, Warszawa 2014, s. 395–399; C.W. Salagierski: *Przesunięcia majątkowe między majątkami małżonków. Wybrane zagadnienia z praktyki notarialnej* (w:) *Rozprawy cywilistyczne. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Edwardowi Drozdowi*, pod red. M. Pecyny, J. Pisulińskiego, M. Podreckiej, Warszawa 2013, s. 647–661; P. Warczyński: *Przesunięcia między majątkami małżonków w czasie wspólności majątkowej*, Państwo i Prawo 2009, z. 1, s. 86–96; P. Wójcik: *Wpływ woli małżonków na przynależność nabywanych przedmiotów majątkowych do poszczególnych majątków*, Rejent 2009, nr 10, s. 149–157 oraz powołane tam literatura i orzecznictwo; z dawniejszej literatury por. np. A. Szpunar: *Przesunięcia między majątkiem wspólnym i odrębnym małżonków*, Nowe Prawo 1989, nr 2–3, s. 3–16.

¹¹ Na temat pojęcia zdarzenia prawnego, w ogólnym wymiarze, por. zamiast wielu Z. Banaszczyk (w.): *System prawa prywatnego*, t. 1, *Prawo cywilne — część ogólna*, pod red. M. Safjana, wyd. 2, Warszawa 2012, s. 983–1018 oraz powołane tam literatura i orzecznictwo.

¹² Na temat pojęcia wierzytelności, w ogólnym wymiarze, por. zamiast wielu P. Machnikowski (w.): *System prawa prywatnego*, t. 5, *Prawo zobowiązań — część ogólna*, pod red. K. Osajdy, wyd. 3, Warszawa 2020, s. 161–162. Pojęcie wierzytelności będzie używane w dalszych rozważaniach w rozumieniu przyjętym w powołanej pozycji.

¹³ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. — Prawo bankowe (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2439 ze zm.).

¹⁴ Zob. np. T. Czech: *Przynależność...*, *op. cit.*, s. 38–39; A. Janiak (w.): *Kodeks cywilny*, t. III, *Komentarz. Art. 627–1088*, pod red. M. Gutowskiego, wyd. 2, Warszawa 2019, komentarz do art. 725, nb 6; Z. Ofiarski: *Prawo bankowe. Komentarz*, Warszawa 2013, publikacja elektroniczna LEX, komentarz do art. 51a; W. Pyziol: *Umowa rachunku bankowego*, Warszawa 1997, s. 106; *idem* (w.): *System...*, *op. cit.*, s. 494–495, a także s. 490–491 oraz literatura i orzecznictwo powołane we wskazanych pozycjach.

¹⁵ Ta ostatnia cechuje się dalszym zróżnicowaniem. Jest ono determinowane okolicznością, czy w danym przypadku określonych czynności może dokonywać każdy z posiadaczy rachunku samodzielnie (w przypadku rachunku bankowego rozłącznego), czy też wskazanych czynności posiadacze rachunku mogą dokonywać jedynie

tezy, że każdemu z posiadaczy rachunku bankowego przysługuje w szczególności odrębna, a zatem współlistniejąca z wierzytelnościami pozostałych posiadaczy, wierzytelność o wypłatę środków pieniężnych oraz, ewentualnie, o przeprowadzanie określonych rozliczeń pieniężnych¹⁶. Przenosząc powyższe na sytuację, do której odnosi się omawiane postanowienie Sądu Najwyższego, wypada wskazać, że konsekwencją wpływu środków pieniężnych objętych majątkiem osobistym jednego z małżonków na rachunek bankowy prowadzony dla obojga małżonków jest wyjście ze sfery prawnej małżonka pewnej ilości abstrakcyjnie ujętych jednostek pieniężnych¹⁷ i powstanie przysługującej wspólnie obojgu małżonkom wierzytelności, która podlega reżimowi prawnemu determinowanemu regułami kształtowanymi przez normy prawne dotyczące umowy rachunku bankowego oraz przez jej treść.

Nie może budzić zastrzeżeń teza, że wskazana wierzytelność stanowi — by posłużyć się sformułowaniem stosowanym przez ustawodawcę na gruncie przepisów normujących stosunki majątkowe małżeńskie (zob. zwłaszcza art. 31 § 1, art. 33 k.r.o.) — przedmiot majątkowy. Jeśli zaś tak, to należy ustalić, w skład której masy majątkowej wchodzi, w szczególności zaś, czy stanowi element majątku objętego wspólnością majątkową małżeńską, czy też element majątku osobistego tego z małżonków, w majątku którego znajdowały się uprzednio środki pieniężne¹⁸.

Wbrew zapatrywaniu Sądu Najwyższego należy przyjąć, że trafne jest drugie z przedstawionych stanowisk. Przemawiają za tym w szczególności następujące okoliczności.

wspólnie (w przypadku rachunku bankowego łącznego) — zob. art. 51a pr. bank. Wypada również wskazać, że w nauce prawa dopuszcza się także wprowadzenie w umowie rachunku bankowego postanowień kształtujących odmiennie sytuację jego poszczególnych posiadaczy — por. M. Bączyk (w:) *System prawa handlowego*, t. 5C, *Prawo umów handlowych*, pod red. M. Steca, Warszawa 2020, s. 516; L. Mazur: *Prawo bankowe. Komentarz*, wyd. 2, Warszawa 2008, s. 309; Z. Ofiarski: *Prawo..., op. cit.*, komentarz do art. 51a; D. Rogoń (w:) *Prawo bankowe. Komentarz*, t. I, pod red. F. Zolla, Zakamycze 2005, komentarz do art. 51a, nt 2; G. Sikorski: *Prawo bankowe. Komentarz*, Warszawa 2015, komentarz do art. 51a, nb 5. Należy przyjąć, że niezależnie od tego, jaki kształt zostałyby nadany takim postanowieniom, nie wpłynęłoby to na określoną wyżej kwalifikację wierzytelności o wypłatę środków pieniężnych zdeponowanych na rachunku bankowym oraz, ewentualnie, o przeprowadzanie określonych rozliczeń pieniężnych jako przysługującej wspólnie posiadaczom rachunku bankowego.

¹⁶ Por. np. M. Bączyk (w:) *System..., op. cit.*, s. 515; M. Drela, A. Stangret-Smoczyńska: *Wspólny rachunek bankowy (uwagi na tle projektowanych zmian)*, Państwo i Prawo 2010, z. 6, s. 56; L. Mazur: *Prawo bankowe..., op. cit.*, s. 307–308; W. Pyziół (w:) *Prawo bankowe. Komentarz*, pod red. E. Fojcik-Mastalskiej, wyd. 5, Warszawa 2007, publikacja elektroniczna LEX, komentarz do art. 51a, nt 2; *idem* (w:) *System..., op. cit.*, s. 490; D. Rogoń (w:) *Prawo..., op. cit.*, komentarz do art. 51a, nt 1; G. Sikorski: *Prawo..., op. cit.*, komentarz do art. 51a, nb 3; A. Tupaj-Cholewa (w:) *Prawo bankowe. Komentarz*, pod red. H. Gronkiewicz-Waltz, Warszawa 2013, komentarz do art. 51, nb 1 oraz literatura powołana we wskazanych pozycjach, a także uzasadnienie wyroku SN z dnia 9 lutego 2012 r., III CSK 189/11, Legalis nr 457211, z głosem G. Sikorskiego, Monitor Prawa Bankowego 2016, nr 5, s. 38–46. Odmienne, jak się zdaje, R. Mianowana-Kubiak: *Przebieg postępowania egzekucyjnego z wierzytelności znajdujące się na bankowym rachunku wspólnym*, Paestra 2014, z. 5–6, s. 82.

¹⁷ Ewentualnie — wierzytelności.

¹⁸ W tym miejscu wypada raz jeszcze podkreślić, że regulacja wynikająca z art. 31 § 1 i art. 33 k.r.o. znajduje zastosowanie także do zdarzeń prawnych (w tym czynności prawnych), w których uczestniczą jedynie małżonkowie, a nie podmioty trzecie — zob. przyp. 10. Oznacza to, że zasadne jest rozważanie masy majątkowej, w skład której wchodzi wierzytelność o wypłatę środków pieniężnych zdeponowanych na rachunku bankowym w kontekście ewentualnego zastosowania wskazanych uregulowań.

(1) W pierwszym rzędzie warto rozważyć najdalej idącą tezę, zgodnie z którą sam wpływ środków pieniężnych objętych majątkiem osobistym małżonka na rachunek bankowy prowadzony dla obojga małżonków nie jest zdarzeniem prawnym, które może być kwalifikowane jako prowadzące do wejścia określonego przedmiotu majątkowego do majątku wspólnego małżonków. Innymi słowy, wypada pochylić się nad stanowiskiem, w myśl którego powstanie wierzytelności względem banku, będące konsekwencją wpływu na rachunek bankowy prowadzony dla obojga małżonków środków pieniężnych wchodzących w skład majątku osobistego jednego z nich, w ogóle nie stanowi przypadku nabycia przedmiotu majątkowego, o którym mowa w art. 31 § 1 zd. 1 k.r.o.

Takie zapatrywanie, biorąc pod uwagę zwłaszcza fakt, że w omawianej sytuacji powstaje, a co za tym idzie, wchodzi w sferę prawną posiadaczy rachunku bankowego, prawo podmiotowe w postaci wierzytelności¹⁹, jest bez wątpienia dyskusyjne. Można wszakże dostrzec okoliczności wskazujące na jego trafność.

Skoro konsekwencją wpływu środków pieniężnych na rachunek bankowy jest w szczególności powstanie wierzytelności o wypłatę środków pieniężnych (zob. zwłaszcza art. 725–726 k.c.), to oznacza to, że wpływ środków pieniężnych na rachunek bankowy pozostaje — z perspektywy zakresu składników majątkowych, które gasną i powstają²⁰ — po pierwsze, zawsze neutralny ekonomicznie, po drugie, niekiedy neutralny prawnie. Neutralność ekonomiczna oznacza brak zmiany wartości majątku przez sam wpływ środków pieniężnych na rachunek bankowy. Neutralność prawna ma miejsce w razie, gdy konsekwencją wpływu środków pieniężnych jest wygaśnięcie dotychczasowej wierzytelności pieniężnej przez spełnienie świadczenia pieniężnego i powstanie nowej wierzytelności pieniężnej, w tej samej wysokości, względem banku. W innych przypadkach, mimo braku neutralności prawnej wynikającej z nieistnienia wierzytelności pieniężnej przed wpływem środków pieniężnych na rachunek bankowy, powstanie tej ostatniej umożliwia odzyskanie środków pieniężnych, które wpłynęły na rachunek bankowy, a co za tym idzie, przywrócenie — na poziomie składników majątkowych — stanu sprzed dokonania wpłaty. Jeśli zaś sytuacja małżonka, w którego majątku osobistym znajdowały się środki pieniężne, nie ulega zasadniczej zmianie na poziomie ekonomicznym i prawnym, to jest to niebagatelnym argumentem za tezą, że w omawianym przypadku nie dochodzi w ogóle do nabycia przedmiotu majątkowego w rozumieniu art. 31 § 1 zd. 1 k.r.o.

¹⁹ Na temat kwalifikacji wierzytelności jako prawa podmiotowego por. np. P. Machnikowski (w:) *System...*, *op. cit.*, s. 162.

²⁰ Niekoniecznie zaś w innych wymiarach. Dotyczy to zwłaszcza wymiaru: 1) realizacji wskazanej wierzytelności — rozumianej jako podjęcie zachowań zmierzających do uzyskania świadczenia — który manifestuje się w szczególności w możliwości bądź konieczności realizacji wierzytelności przez oboje małżonków będących posiadaczami rachunku bankowego (zob. art. 51a pr. bank.); 2) podmiotu, względem którego wierzytelność może być realizowana, którym jest zawsze bank.

Co więcej, wobec powyższego można twierdzić, że skutkiem wpływu środków pieniężnych objętych majątkiem osobistym małżonka na wspólny rachunek bankowy małżonków jest — w istocie i w zasadniczym wymiarze — jedynie określona zmiana sposobu dysponowania przez małżonka środkami pieniężnymi. A skoro tak, to tę zmianę, a nie powstanie określonej wierzytelności, należy akcentować przy ocenie, czy w omawianej sytuacji dochodzi do nabycia przedmiotu majątkowego w rozumieniu art. 31 § 1 zd. 1 k.r.o. Położenie takiego akcentu prowadzi zaś do wniosku, że nabycie przedmiotu majątkowego nie ma miejsca.

(2) Niezależnie od powyższego należy zastrzec, że stanowisko zaprezentowane przez Sąd Najwyższy nie zasługuje na aprobatę także w razie odrzucenia poglądu, zgodnie z którym będące konsekwencją wpływu środków pieniężnych na rachunek bankowy powstanie wierzytelności nie stanowi nabycia przedmiotu majątkowego w rozumieniu art. 31 § 1 zd. 1 k.r.o.²¹ Oznacza to, że wierzytelność wynikająca z umowy rachunku bankowego, której powstanie jest konsekwencją wpływu na tenże rachunek środków pieniężnych objętych majątkiem osobistym małżonka, nie może być kwalifikowana jako przedmiot majątkowy nabyty przez oboje małżonków lub przez jednego z nich w rozumieniu art. 31 § 1 zd. 1 k.r.o. ze skutkiem w postaci wejścia w skład majątku objętego wspólnością majątkową małżeńską.

a) Decyduje o tym już sama okoliczność, że w przedstawionej sytuacji znajduje zastosowanie wprowadzona na mocy art. 33 pkt 10 k.r.o., także w związku z art. 48 k.r.o., zasada surogacji²² w majątku osobistym małżonka pozostającego w ustroju wspólności majątkowej²³. W myśl przywołanego przepisu w skład majątku osobistego małżonka wchodzi przedmioty majątkowe nabyte w zamian za składniki majątku osobistego, chyba że przepis szczególnie stanowi inaczej. Takie uregulowanie oznacza, że aby przedmiot majątkowy uzyskany w czasie trwania wspólności majątkowej wszedł w skład majątku osobistego małżonka, muszą być

²¹ Na marginesie wypada zastrzec, że takie ujęcie prezentowanej argumentacji nie sprawia, że prowadzone w niniejszym opracowaniu rozważania są wewnętrznie sprzeczne. Gwarantuje natomiast ich badawczą kompletność.

²² W nauce prawa wyróżnia się niekiedy surogację przedmiotową w majątku osobistym małżonka, polegającą na następującym wskutek jednego zdarzenia prawnego wyłączeniu określonego przedmiotu majątkowego z majątku osobistego małżonka i zastąpieniu go innym przedmiotem majątkowym, oraz surogację wartościową w majątku osobistym małżonka, polegającą na wyłączeniu określonego przedmiotu majątkowego z majątku osobistego małżonka, wejściu przedmiotu majątkowego nabytego w zamian za ten do majątku wspólnego małżonków oraz powstaniu roszczenia o zwrot wydatków lub nakładów na majątek wspólny małżonków (por. art. 45 k.r.o.) — tak M. Nazar: *Odplatne nabycie własności do majątku wspólnego małżonków* (w:) *Rozprawy z prawa prywatnego, prawa o notariacie i prawa europejskiego ofiarowane Panu Rejentowi Romualdowi Szytkowi*, pod red. E. Drozda, A. Oleszki, M. Pazdana, Kluczbork 2008, s. 235; *idem* (w:) *System..., op. cit.*, s. 333. Przy takim rozróżnieniu dalsze uwagi dotyczą jedynie surogacji przedmiotowej.

²³ W uzasadnieniu omawianego postanowienia Sąd Najwyższy kategorycznie wykluczył taką możliwość, nie przedstawiając wszakże mających za tym przemawiać racji, a poprzestając na — enigmatycznym w tym kontekście — stwierdzeniu, że „surogacja to zdarzenie faktyczne, obiektywne, a nie wynikające wyłącznie z subiektywnej woli małżonka”.

spełnione trzy przesłanki. Po pierwsze, określony przedmiot majątkowy ma zostać wyłączony z majątku osobistego małżonka. Po drugie, inny przedmiot majątkowy ma zostać uzyskany w zamian za dotychczas przysługujący małżonkowi. W nauce prawa i orzecznictwie trafnie przyjmuje się, że oznacza to, iż wyłączenie określonego przedmiotu majątkowego i uzyskanie innego mają być ze sobą związane w wymiarze prawnym i ekonomicznym. Związek prawny zachodzi niewątpliwie w razie, gdy jedno zdarzenie prawne powoduje wskazany skutek, zaś ekonomiczny, gdy uzyskanie przedmiotu majątkowego następuje kosztem majątku osobistego małżonka przy zachowaniu określonego wymiaru ekwiwalentności²⁴. Po trzecie wreszcie, zastosowanie zasady surogacji nie może być w danym przypadku normatywnie wykluczone²⁵.

Zaprezentowane przesłanki zastosowania uregulowania wynikającego z art. 33 pkt 10 k.r.o. są w omawianej sytuacji spełnione. Wpływ środków pieniężnych na rachunek bankowy oznacza wyłączenie ich ze sfery prawnej małżonka²⁶; środki te uzyskuje bank. W związku z wyzbyciem się wskazanych środków pieniężnych powstaje wierzytelność przysługująca — w szczególności — małżonkowi, w którego majątku osobistym znajdowały się środki pieniężne. Wyzbycie się środków pieniężnych i uzyskanie wierzytelności pozostają w adekwatnym związku prawnym i ekonomicznym. Zachodzi jedno zdarzenie prawne, którym jest wpływ środków pieniężnych na rachunek bankowy. Środki pieniężne²⁷ i wierzytelność pozostają w odpowiedniej relacji na poziomie ekonomicznym; wartość środków pieniężnych²⁸ pozostaje równa wartości uzyskiwanej wierzytelności opiewającej na ich zwrot. Wreszcie, brak jest regulacji prawnej wyłączającej zastosowanie zasady surogacji. W szczególności za tę ostatnią nie sposób uznać unormowań dotyczących umowy rachunku bankowego przewidujących uzyskanie wierzytelności przez oboje mał-

²⁴ Por. np. M. Nazar (w:) *System...*, op. cit., s. 333–334; J. Stryk (w:) *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, pod red. M. Domańskiego, J. Słyka, wyd. 8, Warszawa 2020, publikacja elektroniczna Legalis, komentarz do art. 33, nt 53–54 oraz powołane tam literatura i orzecznictwo, a zwłaszcza wyrok SN z dnia 12 maja 2000 r., V CKN 50/00, Legalis nr 188119.

²⁵ Kontrowersyjne w doktrynie jest natomiast zagadnienie, czy zastosowanie zasady surogacji w majątku osobistym małżonka może być wyłączone w drodze czynności prawnej — por. np. J. Biernat: *Dopuszczalność wyłączenia zastosowania zasady surogacji w majątku osobistym małżonka przy dokonywaniu czynności prawnej* (w:) *Rozprawy cywilistyczne. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Edwardowi Drozdowi*, pod red. M. Pecyny, J. Pisulińskiego, M. Podreckiej, Warszawa 2013, s. 663–672; M. Nazar (w:) *System...*, op. cit., s. 338–341 oraz literatura powołana we wskazanych pozycjach. Powyższe pozostaje bez związku z oceną sytuacji omawianej w niniejszym opracowaniu. Decyduje o tym fakt, że nawet wówczas, gdy wpływ środków pieniężnych na rachunek bankowy może być kwalifikowany jako dokonanie czynności prawnej (por. W. Pyziol: *Umowa...*, op. cit., s. 98) — co niekoniecznie musi mieć miejsce (w tym kontekście można rozważać zwłaszcza wpływ środków pieniężnych na rachunek bankowy w wyniku spełnienia świadczenia; por. na ten temat, w ogólnym wymiarze, zamiast wielu T. Dybowski, A. Pyrzyńska (w:) *System prawa prywatnego*, t. 5, *Prawo zobowiązań — część ogólna*, pod red. K. Osajdy, wyd. 3, Warszawa 2020, s. 211–213 oraz powołana tam literatura) — nie sposób przyjąć, że jej treścią strony mogą objąć element decydujący o wyłączeniu zastosowania zasady surogacji.

²⁶ Ewentualnie — w razie, gdy wpływ następuje w wyniku spełnienia świadczenia pieniężnego na rzecz małżonka — ze sfery prawnej małżonka zostaje wyłączona wierzytelność.

²⁷ Ewentualnie — umorzona wierzytelność.

²⁸ Ewentualnie — wartość umorzonych wierzytelności.

żonków będących posiadaczami rachunku bankowego i możliwość jej realizacji, czy to w ten sposób, że czynności może dokonywać każdy z małżonków samodzielnie (w przypadku rachunku bankowego rozłącznego), czy to w ten sposób, że czynności mogą dokonywać małżonkowie jedynie wspólnie (w przypadku rachunku bankowego łącznego; zob. art. 51a pr. bank.)²⁹. Trudno bowiem twierdzić, że regulacja dotycząca umowy rachunku bankowego jest na tyle szczegółowa, by przypisywać jej skutek w postaci normatywnego wyłączenia zastosowania zasady surogacji w majątku osobistym małżonka. Prowadzi to do wniosku, że znaczenie uregulowania dotyczącego wspólnego rachunku bankowego małżonków pozostających w ustroju wspólności majątkowej ogranicza się w istocie do wprowadzenia szczególnych reguł realizacji wierzytelności, w czym mogą, ewentualnie muszą, brać udział oboje małżonkowie, nie przesądzając o przynależności wskazanej wierzytelności do majątku wspólnego małżonków.

b) O tym, że wierzytelność powstała w wyniku wpływu środków pieniężnych pochodzących z majątku osobistego małżonka na rachunek bankowy, którego posiadaczami są oboje małżonkowie pozostający w ustroju wspólności majątkowej, miałyby wejść w skład majątku wspólnego małżonków, nie może również decydować sam fakt, że przysługuje ona małżonkom wspólnie. Samo prowadzenie wspólnego rachunku bankowego dla małżonków nie poddaje bowiem wierzytelności reżimowi łączącej małżonków wspólności majątkowej. Na postawienie przeciwnej tezy nie pozwalają ani uregulowania normujące umowę rachunku bankowego, ani uregulowania normujące reżim prawny wspólności majątkowej małżeńskiej.

Te pierwsze kształtują sytuację prawną posiadaczy rachunku bankowego, w tym ich współprawienie względem opisanej wierzytelności, w sposób potencjalnie jednolity — a właściwie identyczny — niezależnie od tego, czy posiadaczy rachunku łączy jakakolwiek relacja, w tym niezależnie od istnienia więzi małżeństwa czy więzi wspólności majątkowej małżeńskiej. Trudno zatem zasadnie twierdzić, że w pewnych sytuacjach — z omawianej perspektywy w istocie przypadkowych — poddają wierzytelność zasadom normującym wspólność majątkową małżeńską.

Te drugie, z uwagi na wykazane wyżej zastosowanie zasady surogacji w majątku osobistym małżonka, w ogóle nie mają zastosowania.

c) Nie sposób nie dostrzec, że przyjęcie stanowiska prezentowanego przez Sąd Najwyższy prowadziło do potencjalnego wyłączenia, i to w możliwie szerokim zakresie, zastosowania uregulowań odnoszących się do zdarzeń prawnych, których zaistnienie powoduje — by posłużyć się najogólniejszym sformułowaniem — transfer składników majątkowych z majątku osobistego małżonka do majątku objętego wspólnością majątkową małżeńską. Umożliwiłoby bowiem małżonkom

²⁹ Bądź też, jak wskazano wyżej, ich realizacji w inny sposób.

poruszanie się — w gruncie rzeczy w dowolnym wymiarze — poza przyjętymi normatywnie konstrukcjami prawnymi przewidzianymi dla dokonywania transferu środków pieniężnych z majątku osobistego małżonka do majątku objętego wspólnością majątkową małżeńską, w tym zwłaszcza poza konstrukcjami dotyczącymi dokonywania czynności prawnych³⁰.

d) Wreszcie, za prezentowanym w niniejszym opracowaniu stanowiskiem przemawia unormowanie wynikające z art. 891² § 2 k.p.c. Zgodnie z przywołanym przepisem, w razie prowadzenia egzekucji ze wspólnego rachunku bankowego małżonków, spośród których jeden jest dłużnikiem, małżonek dłużnika może podjąć obronę, w drodze powództwa o zwolnienie od egzekucji, w szczególności wówczas, gdy na wspólnym rachunku zgromadzono środki, które nie wchodzą do majątku osobistego dłużnika³¹. Takie uregulowanie oznacza, że ustawodawca przewiduje możliwość zaistnienia sytuacji, w której na wspólnym rachunku bankowym małżonków zdeponowane są środki pieniężne objęte majątkiem osobistym małżonka. To zaś z kolei w istocie przesądza, że sam wpływ środków pieniężnych objętych majątkiem osobistym małżonka na wspólny rachunek bankowy nie prowadzi do poszerzenia zakresu majątku objętego wspólnością majątkową małżeńską.

3. Przyjęcie stanowiska, że sam wpływ środków pieniężnych na rachunek bankowy nie prowadzi do wejścia określonej wierzytelności do majątku wspólnego małżonków, skłania do sformułowania pewnych dodatkowych tez, zarówno o ogólnym wymiarze, jak i odnoszących się do poglądów wyrażonych przez Sąd Najwyższy w omawianym postanowieniu i podjętego rozstrzygnięcia w postaci odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

(1) Okoliczność, że wpływ środków pieniężnych na rachunek bankowy nie powoduje objęcia majątkiem wspólnym małżonków wierzytelności o wypłatę środków pieniężnych oraz, ewentualnie, o przeprowadzanie określonych rozliczeń pieniężnych, nie oznacza, że jest pozbawiony skutków prawnych. Przeciwnie; jak wskazano już uprzednio, powoduje powstanie wskazanej wierzytelności i poddanie

³⁰ Szczególnie sugestywne jest w omawianym wymiarze zestawienie wpływu środków pieniężnych na rachunek bankowy w związku z zawarciem umowy darowizny środków pieniężnych. Teza, że dla transferu środków pieniężnych między wskazanymi masami majątkowymi wystarczający jest ich wpływ na rachunek bankowy prowadzony wspólnie dla małżonków, umożliwiłaby uniknięcie zastosowania unormowań odnoszących się do umowy darowizny, nie tylko o charakterze cywilnoprawnym, ale i podatkowym. Por. na tym tle np. interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z dnia 26 sierpnia 2014 r., sygn. akt IBPBI/1/436-177/14/MCZ, LEX nr 243649.

³¹ Por., w ogólniejszym wymiarze, np. A. Laskowska-Hulisz (w:) *Kodeks postępowania cywilnego*, t. IV, *Komentarz. Art. 730–1095¹*, pod red. A. Marciniaka, Warszawa 2020, komentarz do art. 891², nb 3; T. Spyra: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do zmian wprowadzonych ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy — Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw*, Warszawa 2005, publikacja elektroniczna LEX, komentarz do art. 891², nt 3.

jej reżimowi dysponowania determinowanemu specyfiką umowy rachunku bankowego, w której po stronie posiadacza rachunku występuje więcej niż jeden podmiot. To z kolei może, w razie zaistnienia odpowiednich odrębnych dalszych zdarzeń prawnych, prowadzić z jednej strony do poczynienia wydatków lub nakładów z majątku osobistego małżonka na majątek wspólny małżonków, na majątek osobisty drugiego z małżonków lub na majątek podmiotu trzeciego, z drugiej zaś, do wejścia określonych składników majątkowych w skład majątku osobistego czy to jednego, czy to drugiego z małżonków, w skład majątku objętego ich wspólnością majątkową małżeńską lub w skład majątku podmiotu trzeciego.

(2) Prezentowany w niniejszym opracowaniu pogląd nie wyklucza oczywiście, że wpływ środków pieniężnych stanowiących element majątku osobistego małżonka na rachunek bankowy, którego posiadaczami są oboje małżonkowie, może wiązać się³² z określonym transferem przedmiotu majątkowego z majątku osobistego małżonka do majątku objętego wspólnością majątkową. Będzie to miało miejsce wówczas, gdy zaistnieje odpowiednie zdarzenie prawne, najczęściej zapewne czynność prawna, decydujące o wskazanym transferze. Nie zmienia to faktu, że sam wpływ środków pieniężnych na rachunek bankowy pozostanie, w kontekście wskazanego zdarzenia, czy to czynnością z omawianej perspektywy o wymiarze w istocie technicznym³³, czy to jednym z elementów skutecznego zaistnienia zdarzenia decydującego o wejściu przedmiotu majątkowego do majątku wspólnego małżonków³⁴.

(3) Odmawiając przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, Sąd Najwyższy uznał, że nie została wykazana żadna z okoliczności wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., która uzasadniałaby jej przyjęcie. O ile nie budzi zastrzeżeń stanowisko, że w omawianej sytuacji nie podnoszono nawet, by zachodziła nieważność postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.), o tyle ewentualnemu wypełnieniu pozostałych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania warto poświęcić więcej uwagi.

W razie, gdyby Sąd Najwyższy doszedł do prawidłowego wniosku, że sam wpływ na wspólny rachunek bankowy małżonków pozostających w ustroju wspólności majątkowej środków pieniężnych objętych majątkiem osobistym jednego z małżonków nie powoduje objęcia określonej wierzytelności majątkiem wspólnym małżonków, stanąłby przed koniecznością poczynienia rozstrzygnięcia³⁵ co do określenia masy majątkowej (mas majątkowych), do której (których) wchodzi przedmiot majątkowy nabyty w części za środki pochodzące z majątku osobistego

³² Zwykle zaś, choć nie zawsze, będzie konsekwencją transferu środków pieniężnych z majątku osobistego małżonka do majątku objętego wspólnością majątkową małżeńską.

³³ Acz niejednokrotnie o niebagatelnym znaczeniu — zob. np. art. 4a ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1043). Powyższe oczywiście nie wyklucza, na co wskazano wyżej, kwalifikacji samego wpływu środków pieniężnych na rachunek bankowy jako czynności prawnej.

³⁴ Zob. np. art. 890 § 1 zd. 2 k.c.

³⁵ Jak tego chciał skarżący.

małżonka, a w części za środki pochodzące z majątku objętego wspólnością majątkową małżeńską, zwłaszcza w kontekście omawianej już wyżej zasady surogacji składników majątkowych objętych majątkiem osobistym małżonka (zob. art. 33 pkt 10 k.r.o., także w związku z art. 48 k.r.o.). Zagadnienie to, o doniosłym znaczeniu w wymiarze jurydycznym, ekonomicznym i społecznym, będąc przedmiotem nieustającego zainteresowania judykatury i nauki prawa³⁶, może być kwalifikowane zarówno jako stanowiące istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jak i takie, co do którego istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Przesądza to w gruncie rzeczy o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Niezależnie od powyższego, za przyjęciem we wskazanej sprawie skargi kasacyjnej do rozpoznania mogłaby przemawiać oczywiście zasadność skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Przy spełnieniu odrębnych przesłanek miałyby to miejsce wówczas, gdyby Sąd Najwyższy nie podzielił, w odpowiednio kwalifikowany sposób, stanowiska sądu okręgowego, od wyroku którego wniesiono skargę kasacyjną co do tego, w skład której masy majątkowej (mas majątkowych) wchodzi przedmiot majątkowy nabyty w części za środki pieniężne pochodzące z majątku osobistego małżonka, a w części za środki pieniężne pochodzące z majątku objętego wspólnością majątkową małżeńską³⁷.

BIBLIOGRAFIA

- Banaszczyk Z. (w.): *System prawa prywatnego*, t. 1, *Prawo cywilne — część ogólna*, pod red. M. Safjana, wyd. 2, Warszawa 2012.
- Bączyk M. (w.): *System prawa handlowego*, t. 5C, *Prawo umów handlowych*, pod red. M. Steca, Warszawa 2020.
- Biernat J.: *Dopuszczalność wyłączenia zastosowania zasady surogacji w majątku osobistym małżonka przy dokonywaniu czynności prawnej* (w:) *Rozprawy cywilistyczne. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Edwardowi Drozdowi*, pod red. M. Pecyny, J. Pisulińskiego, M. Podreckiej, Warszawa 2013.
- Biernat J.: *Glosa do postanowienia SN z 10.04.2013 r., IV CSK 521/12*, Państwo i Prawo 2016, z. 2.

³⁶ Zob. np. postanowienie SN z dnia 10 kwietnia 2013 r., IV CSK 521/12, Legalis nr 720114, z glosą J. Biernata, Państwo i Prawo 2016, z. 2, s. 125–130; wyrok SN z dnia 6 kwietnia 2016 r., IV CSK 385/15, Legalis nr 1450599; uchwała SN z dnia 19 października 2018 r., III CZP 45/18, Legalis nr 1832510, oraz judykaty przywołane we wskazanych orzeczeniach, a także zamiast wielu M. Nazar (w:) *System...*, *op. cit.*, s. 338–340; K. Pietrzykowski (w:) *Kodeks...*, *op. cit.*, komentarz do art. 33, nb 58 oraz powołane tam literatura i orzecznictwo.

³⁷ W omawianym postanowieniu nie podano wyraźnie, jaki kształt, w zakreślonym niniejszymi rozważaniami wymiarze, miał wyrok sądu okręgowego. Uzasadnienie przyjęte przez Sąd Najwyższy zdaje się wskazywać, że sąd okręgowy zajął stanowisko, zgodnie z którym w przedstawionej sytuacji uzyskany przez małżonków przedmiot majątkowy wchodzi w skład majątku objętego wspólnością majątkową małżeńską.

- Czech T.: *Przynależność środków pieniężnych na indywidualnym rachunku bankowym do majątku wspólnego małżonków*, Prawo Bankowe 2008, nr 7–8.
- Drela M., Stangret-Smoczyńska A.: *Wspólny rachunek bankowy (uwagi na tle projektowanych zmian)*, Państwo i Prawo 2010, z. 6.
- Dybowski T., Pyrżyńska A. (w.): *System prawa prywatnego*, t. 5, *Prawo zobowiązań — część ogólna*, pod red. K. Osajdy, wyd. 3, Warszawa 2020.
- Janiak A. (w.): *Kodeks cywilny*, t. III, *Komentarz. Art. 627–1088*, pod red. M. Gutowskiego, wyd. 2, Warszawa 2019.
- Laskowska-Hulisz A. (w.): *Kodeks postępowania cywilnego*, t. IV, *Komentarz. Art. 730–1095¹*, pod red. A. Marciniaka, Warszawa 2020.
- Machnikowski P. (w.): *System prawa prywatnego*, t. 5, *Prawo zobowiązań — część ogólna*, pod red. K. Osajdy, wyd. 3, Warszawa 2020.
- Mazur L.: *Prawo bankowe. Komentarz*, wyd. 2, Warszawa 2008.
- Mianowana-Kubiak R.: *Przebieg postępowania egzekucyjnego z wierzytelności znajdującej się na bankowym rachunku wspólnym*, Palestra 2014, z. 5–6.
- Nazar M.: *Odplatne nabycie własności do majątku wspólnego małżonków (w:) Rozprawy z prawa prywatnego, prawa o notariacie i prawa europejskiego ofiarowane Panu Rejentowi Romualdowi Szytkowi*, pod red. E. Drozda, A. Oleszki, M. Pazdana, Kluczbork 2008.
- Nazar M. (w.): *System prawa prywatnego*, t. 11, *Prawo rodzinne i opiekuńcze*, pod red. T. Smoczyńskiego, wyd. 2, Warszawa 2014.
- Ofiarski Z.: *Prawo bankowe. Komentarz*, Warszawa 2013, publikacja elektroniczna LEX.
- Pietrzykowski K. (w.): *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, pod red. K. Pietrzykowskiego, wyd. 7, Warszawa 2021.
- Pyziół W.: *Umowa rachunku bankowego*, Warszawa 1997.
- Pyziół W. (w.): *Prawo bankowe. Komentarz*, pod red. E. Fojcik-Mastalskiej, wyd. 5, Warszawa 2007, publikacja elektroniczna LEX.
- Pyziół W. (w.): *System prawa prywatnego*, t. 8, *Prawo zobowiązań — część szczegółowa*, pod red. J. Panowicz-Lipskiej, wyd. 2, Warszawa 2011.
- Rogoń D. (w.): *Prawo bankowe. Komentarz*, t. I, pod red. F. Zolla, Zakamycze 2005.
- Salagierski C.W.: *Przesunięcia majątkowe między majątkami małżonków. Wybrane zagadnienia z praktyki notarialnej (w:) Rozprawy cywilistyczne. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Edwardowi Drozdowi*, pod red. M. Pecyny, J. Pisulińskiego, M. Podreckiej, Warszawa 2013.
- Sikorski G.: *Egzekucja sądowa z rachunku wspólnego — glosa do wyroku SN z 9 lutego 2012 r. (III CSK 189/11)*, Monitor Prawa Bankowego 2016, nr 5.
- Sikorski G.: *Prawo bankowe. Komentarz*, Warszawa 2015.
- Słyk J. (w.): *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, pod red. M. Domańskiego, J. Słyka, wyd. 8, Warszawa 2020, publikacja elektroniczna Legalis.

- Spyra T.: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do zmian wprowadzonych ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy — Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw*, Warszawa 2005, publikacja elektroniczna LEX.
- Szpunar A.: *Przesunięcia między majątkiem wspólnym i odrębnym małżonków*, Nowe Prawo 1989, nr 2–3.
- Tupaj-Cholewa A. (w.): *Prawo bankowe. Komentarz*, pod red. H. Gronkiewicz-Waltz, Warszawa 2013.
- Warczyński P.: *Przesunięcia między majątkami małżonków w czasie wspólności majątkowej*, Państwo i Prawo 2009, z. 1.
- Wójcik P.: *Wpływ woli małżonków na przynależność nabywanych przedmiotów majątkowych do poszczególnych majątków*, Rejent 2009, nr 10.

Słowa kluczowe: majątek osobisty małżonka, wspólność majątkowa małżeńska, wspólny rachunek bankowy, wierzytelność o wypłatę środków pieniężnych z rachunku bankowego, surogacja.

JAKUB BIERNAT

DOES THE MERE DEPOSIT OF FUNDS ORIGINATING
FROM THE PERSONAL PROPERTY OF A SPOUSE IN THE BANK
ACCOUNT MAINTAINED FOR BOTH SPOUSES WHO SHARE
THE MATRIMONIAL JOINT PROPERTY REGIME RESULTS
IN INCREASE OF THE JOINT PROPERTY?
COMMENTS ON THE DECISION OF THE SUPREME COURT
OF 20 FEBRUARY 2020, III CSK 235/19

S u m m a r y

In the discussed decision, the Supreme Court took a firm position (which at the same time is not supported by the justification accompanying the decision) that the mere deposit of funds belonging to the personal property of one of the spouses remaining in the matrimonial joint property regime in the bank account maintained for both spouses increases the joint property. The presented position, relevant to the issue of great practical importance, does not merit approval. Contrary, it should be assumed that a claim for payment of cash from the bank account arising from the inflow of cash to the bank account remains an element of the spouse's personal property. It can be argued that this is determined by the very fact that

the emergence of the such claim does not constitute the acquisition of an asset within the meaning of Article 31 § 1 sentence 1 of the Family and Guardianship Code. If the above view is rejected, the adopted position is supported primarily by the fact that the claim in question is part of the spouse's personal property due to the application of the principle of subrogation in this property, as well as due the fact that the mere maintenance of a joint bank account for spouses remaining in matrimonial joint property regime does not mean subjecting an indicated claim to the rules of this regime.

Keywords: personal property of the spouse, matrimonial joint property regime, joint bank account, claim for the payment of cash from a bank account, subrogation.